

CYNGOR SIR YNYS MON / ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL

PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	13 Rhagfyr 2023
TEITL YR ADRODDIAD:	Crynodeb o ymatebion i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar argymhellion yr Adolygiad Annibynnol ar Fframwaith Safonau Moesegol Cymru (adroddiad Richard Penn).
DIEBN YR ADRODDIAD:	Cyflwyno crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad a gwblhawyd gan Lywodraeth Cymru i'r Pwyllgor Safonau, fel y cyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2023.
ADRODDIAD GAN:	Mared Wyn Yaxley Cyfreithiwr – Llywodraethu Corfforaethol mwycs@ynysmon.llyw.cymru
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxcs@ynysmon.llyw.cymru 01248 752586

1. CEFNDIR

1.1 Ym mis Mawrth 2021, bu i'r Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol ar y pryd gomisiynu adolygiad annibynnol ar y fframwaith safonau moesegol ar gyfer Llywodraethau Lleol yng Nghymru, a sefydlwyd gan Ddeddf Llywodraeth Leol 2000. Mae'r fframwaith yn cynnwys Cynghorau Sir a Chynghorau Bwrdeistref Sirol, Cyd-bwyllgorau Corfforaethol, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol, Awdurdodau Tân ac Achub a Chynghorau Tref a Chymuned. Mae hefyd yn ystyried y newidiadau a oedd yn cael eu cyflwyno ac a effeithiwyd ar y fframwaith, dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

1.2 Cwblhawyd yr adolygiad annibynnol gan Richard Penn, cyn brif weithredwr awdurdod lleol a chadeirydd blaenorol Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol.

1.3 Cyhoeddwyd yr "[Adolygiad Annibynnol ar y Fframwaith Safonau Moesegol yng Nghymru](#)" gan Richard Penn (ymgyngorydd annibynnol) yn llawn oddeutu pedwar mis yn ddiweddarach, yn ystod Gorffennaf 2021. Nodwyd bod y fframwaith presennol yn 'addas at ei ddiben' ac yn gweithio'n dda yn ymarferol. Roedd yr adroddiad yn gwneud argymhellion.

2. YMGYNGHORIAD LLYWODRAETH CYMRU

2.1 Cwblhaodd Llywodraeth Cymru ymarferiad ymgynghori yn seiliedig ar argymhellion yr Adolygiad Annibynnol ar Fframwaith Safonau Moesegol Cymru (adroddiad Richard Penn), rhwng 24 Mawrth a 23 Mehefin 2023.

2.2 Bu i'r Pwyllgor Safonau gwrdd yn anffurfiol ar 12 Mai 2023 i drafod y ddogfen Ymgynghorol. Cafodd ymateb y Pwyllgor i gwestiynau'r Ymgynghoriad eu cofnodi a'u hymgorffori mewn ymateb drafft.

2.3 Cafodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau gwrdd gyda'r Arweinyddion Grwpiau ar 8 Mehefin i gyflwyno a thrafod ymateb drafft y Pwyllgor Safonau i'r Ymgynghoriad. Rhoddodd Gadeirydd y Pwyllgor Safonau ddiweddariad llafar ar argymhellion yr Arweinyddion Grŵp yn ystod cyfarfod y Pwyllgor Safonau [ym mis Mehefin 2023](#) (eitem agenda 12).

2.4 Trafodwyd yr ymateb drafft a baratowyd ar ran y Pwyllgor Safonau (wedi'i atodi yn Atodiad 2 adroddiad mis Mehefin 2023) yn ystod cyfarfod y Pwyllgor ym mis Mehefin. Yn sgîl yr argymhellion gan yr Arweinyddion Grŵp, cytunodd y Pwyllgor Safonau i addasu'r ymateb drafft hwn. Mae'r ymateb a anfonwyd gan Gadeirydd y Pwyllgor Safonau, ar ran y Cyngor, yn cynnwys sylwadau a wnaed gan yr Arweinyddion Grŵp fel rhan o'r ymateb i'r ymgynghoriad; mae'r materion yn ymwneud yn benodol â chwestiynau 14 a 15 yn yr ymgynghoriad.

2.5 Mae copi terfynol o ffurflen ymateb y Pwyllgor Safonau, fel yr anfonwyd at Lywodraeth Cymru ar 22 Mehefin 2023, wedi'i chynnwys yn **Atodiad 1** yr adroddiad hwn. Y dyddiad olaf ar gyfer derbyn ymatebion oedd 23 Mehefin.

3. CRYNODEB O YMATEBION I'R YMARFERIAD YMGYNGHORI

3.1 Ym mis Tachwedd 2023, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru grynodedb o ymatebion i'r ymgynghoriad ar argymhellion yr Adolygiad Annibynnol ar y Fframwaith Safonau Moesegol (adroddiad Richard Penn). Gellir gweld y ddogfen [yma](#).

3.2 Mae'r ddogfen wedi cael ei rhannu er gwybodaeth gyda'r Pwyllgor Safonau gan nad oes angen camau pellach.

4. ARGYMHELLIAD

4.1 I'r Pwyllgor Safonau nodi cynnwys crynodeb o ymatebion Llywodraeth Cymru i'r ymgynghoriad ar yr argymhellion ar gyfer yr Adolygiad Annibynnol ar y Fframwaith Safonau Moesegol (adroddiad Richard Penn).

4.2 Bydd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro yn hysbysu'r Pwyllgor Safonau o unrhyw ddogfennaeth neu wybodaeth bellach a dderbynnir mewn perthynas ag Ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar yr Adolygiad Penn.

Ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad: WG47012

Eich enw: John R Jones, Cadeirydd y Pwyllgor Safonau

Sefydliad (os yw'n berthnasol): Cyngor Sir Ynys Môn / Isle of Anglesey County Council

E-bost/rhif ffôn: JohnJones@ynysmon.llyw.cymru

Eich cyfeiriad: Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni, Ynys Môn LL77 7TW

Cwestiynau'r Ymgynghoriad

Nid ydym yn gofyn am ymatebion penodol ar yr holl argymhellion. O ystyried y trafodaethau a gynhaliwyd gyda rhanddeiliaid a phartneriaid allweddol, mae ymatebion Gweinidogion Cymru i'r argymhellion yn cynnwys nifer o awgrymiadau ar gyfer newid deddfwriaethol; yn tynnu sylw at rai camau yr aethpwyd i'r afael â hwy ers cyhoeddi'r Adroddiad heb fod angen deddfwriaeth; rhai awgrymiadau ynghylch camau gweithredu heb fod angen deddfwriaeth, ac awgrymiadau pellach ar gyfer gwelliannau, sydd wedi'u nodi mewn trafodaethau â rhanddeiliaid ers cyhoeddi'r Adroddiad.

Fodd bynnag, mae cwestiwn cyffredinol ar ddiwedd y cwestiynau ymgynghori lle gallwch ychwanegu eich sylwadau ar yr argymhellion nad oes cwestiwn penodol ar eu cyfer isod, neu os ydych am wneud unrhyw sylwadau eraill ar y ddogfen ymgynghori.

Argymhelliad 4

C1. Ydych chi'n cytuno y dylid diwygio'r rheoliadau perthnasol sy'n ymwneud â'r Fframwaith Safonau Moesegol i gyd-fynd â'r diffiniadau sy'n ymwneud â nodweddion gwarchoddedig yn Neddf Cydraddoldeb 2010 ac y dylem ddiwygio'r diffiniad o gydraddoldeb a pharch yn adran 7 o Orchymyn Ymddygiad Aelodau (Egwyddorion) (Cymru) 2001?

Cytuno

Sylwadau: Mae hyn yn ymddangos yn synhwyrol a rhesymol; mae hefyd yn sicrhau dull cyson ledled Cymru.

Argymhelliad 10

C2. A ddylai Panel Dyfarnu Cymru (y Panel) allu rhoi Gorchmynion Adrodd Cyfyngedig?

Cytuno

Sylwadau: Rydym yn cytuno y dylai Panel Dyfarnu Cymru allu rhoi Gorchmynion Adrodd Cyfyngedig yn ystod gwrandawriad, a'r gweithdrefnau cysylltiedig.

Fodd bynnag, yn dilyn cyhoeddi penderfyniad Panel Dyfarnu Cymru mewn achos, byddem yn argymhell fod y Gorchmynion Adrodd Cyfyngedig yn cael eu gwneud dim ond mewn amgylchiadau penodol ac eithriadol.

Rydym yn gwahaniaethu gwrandawiadau Panel Dyfarnu Cymru oddi wrth Tribiwnlysoedd Cyflogaeth (fel y cyfeiriwyd yn yr Ymgynghoriad). O ran materion cyflogaeth, mae'r broblem fel arfer rhwng partiön penodol, tra mewn achosion Panel Dyfarnu Cymru, mae elfen gref o ddi-ddordeb cyhoeddus yn yr achosion gan eu bod yn berthnasol i'r rheiny sy'n dal swydd gyhoeddus mewn capasiti cynrychiadol.

Mae'n rhaid i hawl Panel Dyfarnu Cymru i gyhoeddi Gorchmynion Adrodd Cyfyngedig weithio gyda'r egwyddorion fod achosion sy'n cynnwys cynghorwyr (a all arwain at ddiarddel cynghorwyr o ddal swydd gyhoeddus) angen y lefel uchaf bosibl o dryloywder.

- C3. A ddylid cael darpariaeth gyfreithiol benodol i alluogi'r Panel i sicrhau bod tystion yn aros yn ddiennw?

Cytuno

Sylwadau: Dim sylw pellach.

- C4. Ydych chi'n cefnogi'r newidiadau arfaethedig i'r weithdrefn caniatâd i apelio a amlinellir yn yr argymhelliad hwn? Os nad ydych, pa opsiynau eraill fydddech chi'n eu hawgrymu?

Ydym

Sylwadau: Rydym yn cefnogi newid, ond:-

- (A) Mae angen eglurder mewn perthynas â diffiniad "diwrnodau". A yw hyn yn ddiwrnodau gwaith ?
- (B) Nid yw 7 diwrnod (boed yn ddiwrnodau gwaith neu beidio) yn amser digonol i Apelydd ddarparu'r ddogfennaeth/gwybodaeth ofynnol. Bydd y rhan fwyaf o Apelwyr yn cynrychioli eu hunain, ac ni fyddant yn gyfarwydd â gweithdrefnau o'r fath. Gall goblygiadau'r apêl fod yn sylweddol iddynt, ac felly, byddai angen mabwysiadu amserlen resymol; a
- (C) Rydym yn pryderu am y cynnig i beidio â gosod unrhyw derfyn amser ar Banel Dyfarnu Cymru, yn enwedig gan y bydd gan bob parti arall derfyn amser i'w bodloni (e.e. Apelydd 7 diwrnod, Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 14 diwrnod). Mae'n deg fod Panel Dyfarnu Cymru hefyd yn atebol dros ddilyn amserlen. Byddai hyn yn helpu partiön i reoli eu disgwyliadau gan y byddai'n fater pwysig i'r Apelydd, yr Achwynydd a thystion eraill. Ni ddylai'r amserlenni fod yn amhendant. Nid yw oediadau hir yn fuddiol i'r cyhoedd, a byddent yn dod â gwarth ar y broses.

- C5. A ddylid cael pŵer penodol i'r Panel alw tystion i dribiwnlysoedd apêl?

Cytuno

Sylwadau: Er y byddem yn cytuno gyda'r egwyddor fod Panel Dyfarnu Cymru yn cael mynegi pŵer i alw ar dystion i dribiwnlysoedd apêl, rydym yn cwestiynu pa mor

effeithiol fyddai pŵer o'r fath, oni bai bod sanctsiynau dilynol am doriadau. Hoffem wybod beth fyddai'r sanctsiynau.

- C6. A ddylid gwneud unrhyw newidiadau i'r drefn ar gyfer cyfeirio penderfyniadau apeliadau yn ôl i bwyllgorau safonau?

Na

Sylwadau: Ni fyddem yn cefnogi newid o'r fath gan fod y trefniadau presennol yn gweithio'n effeithiol, ac maent yn ddefnyddiol er mwyn i'r Pwyllgor Safonau dderbyn argymhellion Panel Dyfarnu Cymru, hyd yn oed os na ddilynir yr argymhellion hynny. Mae cyfeirio mater yn ôl i'r unigolyn a wnaeth y penderfyniad gwreiddiol er mwyn ei ail ystyried, gydag argymhellion a hyd yn oed gyfarwyddiadau, yn arferiad barnwrol sefydlog.

- C7. Ydych chi'n cytuno y dylid cael darpariaeth benodol i alluogi cynnal rhan neu'r cyfan o wrandawiadau tribiwnlys yn breifat?

Cytuno

Sylwadau: Rydym yn credu y dylid rhagdybio y cynhelir pob gwrandawriad yn gyhoeddus, ond byddai'n deg ac yn rhesymol i gynnal rhannau/y cyfan o wrandawiadau'r tribiwnlys yn breifat mewn rhai amgylchiadau penodedig. Mae'r Pwyllgor Safonau, fel y Cyngor, yn gallu gwahardd y wasg a'r cyhoedd mewn amgylchiadau penodol e.e. lle datgelir gwybodaeth bersonol neu fasnachol sensitif, ac mae'n addas y gallai Panel Dyfarnu Cymru gael yr hawl i gynnal y gwrandawriad cyfan, neu ran ohono'n breifat, pan fo amgylchiadau'n caniatáu.

- C8. Ydych chi'n cytuno y dylid cadw'r gofyniad i roi dim llai na saith niwrnod o rybudd o ohirio gwrandawriad?

Cytuno

Sylwadau: Rydym yn argymhell y dylid rhoi'r rhybudd cynharaf bosibl i ohirio gwrandawriad a bod y rhybudd o saith diwrnod (gofynnwn am eglurhad ynghylch a yw'r diffiniad hwn yn cyfeirio at ddiwrnodau gwaith yn unig) yn cael ei nodi fel yr isafswm.

- C9. A ddylai ystod ehangach o sanctsiynau fod ar gael i'r Panel, ac os felly, beth ddylai'r sanctsiynau fod?

Cytuno

Sylwadau: Rydym yn cytuno y dylai Panel Dyfarnu Cymru feddu ar agwedd amrywiol a hyblyg at y sanctsiynau sydd ar gael iddo, ac rydym yn credu bod opsiynau megis cyfyngu mynediad aelodau at adnoddau'r awdurdod, cyfyngu mynediad aelod at eiddo'r awdurdod (mewn cyd-destun etholedig) neu osod amodau megis y bydd gwaharddiad dros dro yn fyrrach os bydd yr aelod yn ymddiheuro'n ysgrifenedig / derbyn hyfforddiant / cymryd rhan mewn cymodi, yn ddefnyddiol.

Rydym hefyd yn credu y byddai gwaharddiad dros dro rhannol yn ddefnyddiol e.e. am fethu â datgan diddordeb personol mewn mater cynllunio, galluogi'r aelod i barhau i weithio ar eu dyletswyddau lleol ond eu bod nhw'n cael eu gwahardd rhag eistedd ar y Pwyllgor Cynllunio am dri mis ac ati. Yn yr amgylchiadau hynny, ni fyddai eu hetholaeth yn cael ei ddifreintio. Gellid cymryd agwedd debyg at rolau cyflogedig uwch, lle mae dyletswyddau aelod lleol yn parhau ond fod yr aelod wedi'i wahardd rhag ymgymryd â rôl arweinyddol a derbyn yr elfennu honno o'u lwfans.

C10a. A ddylai ystod ehangach o sancsiynau fod ar gael i'r Panel, ac os felly, beth ddylai'r sancsiynau fod?

Cytuno

Sylwadau: Byddai hyn yn ddefnyddiol o ran atal cynghorau rhag gorfod ymgeisio am waharddeb i wahardd aelodau, mewn rhai amgylchiadau.

Credir hefyd y byddai gorchymyn i atal dros dro yn dilyn yr un dull ar gyfer gweithwyr sy'n cael eu hatal, ac felly byddai lwfansau/cydnabyddiaeth tâl yn parhau'n llawn.

C10b. Os ydych chi o blaid y newidiadau i'r broses ar gyfer tribiwnlysoedd achos interim, ydych chi'n cytuno y dylid sefydlu trefniant canolradd, h.y. drwy fyrhau a symleiddio'r broses ar gyfer tribiwnlysoedd achos interim yn Rheoliadau Dyfarniadau gan Dribiwnlysoedd Achos a Thribiwnlysoedd Achos Interim (Cymru) 2001?

Ddim yn cytuno

Os ydych chi, oes gennych chi unrhyw awgrymiadau ynghylch sut y gellid symleiddio'r broses hon o fewn y rheoliadau?

Sylwadau: Byddai defnyddio adnoddau i ddatblygu trefniadau dros dro yn awr yn tynnu oddi wrth yr ymdrechion i sicrhau newid hir dymor, ac rydym yn credu y gellid defnyddio adnoddau prin yn well drwy ganolbwyntio ar y strategaeth tymor hir.

C11. Oes gennych chi unrhyw sylwadau pellach ar yr argymhellion a wnaethpwyd yng nghyswllt gweithrediad y Panel?

Nagoes

Argymhelliad 12

C12. Oes gennych chi unrhyw awgrymiadau ynghylch sut y gellid bwrw ymlaen â gwaith i godi ymwybyddiaeth o'r Fframwaith Safonau Moesegol, yn enwedig ar gyfer pobl â nodweddion gwarchoddedig fel y'u disgrifir yn Neddf Cydraddoldeb 2010?

Sylwadau: Byddai gweithredu cydlynol canolog yn ddefnyddiol i gyflawni'r nod hwn. I'r perwyl hwn, argymhellir y byddai hyn yn rhywbeth y gallai Cadeiryddion Fforwm Cenedlaethol y Pwyllgor Safonau ei drafod, a chytuno ar ddull cyson.

Fodd bynnag, er bod codi ymwybyddiaeth o'r fframwaith moesegol yn gadarnhaol ar y cyfan, rydym yn pryderu am reoli disgwiliadau'r cyhoedd. Er y ceir tystiolaeth gyson o doriadau, mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn gosod trothwy diddordeb cyhoeddus uchel ac mae trefniadau datrysiadau lleol yn berthnasol i aelodau lleol ac nid ar gyfer cwynion gan y cyhoedd. Felly, gallai "hysbysebu" neu "hyrwyddo'r" fframwaith arwain at lawer mwy o gwynion a fyddai'n cael eu gwrthod yn y pen draw. Gofynnwn, a yw hyn yn ddoeth?

Materion cysylltiedig eraill nad ydynt yn rhan o Adroddiad yr Adolygiad

- C13. Hysbysebu am aelodau annibynnol o bwyllgorau safonau: Ydych chi'n cytuno y dylid dileu'r gofyniad i hysbysebu swyddi gwag ar gyfer aelodau annibynnol ar bwyllgorau safonau mewn papurau newydd?

Cytuno

Sylwadau: Rydym yn credu y dylai fod yn fater o ddewis lleol ac nid gofyniad deddfwriaethol pan fo swyddi gwag o'r fath yn cael eu hysbysebu.

O brofiad blaenorol, mae hysbysebu drwy bapurau newydd wedi bod yn fuddiol. Fodd bynnag, rydym hefyd wedi defnyddio mathau eraill o hysbysebu gan gynnwys gwefannau a'r cyfryngau cymdeithasol.

Byddwn yn cefnogi arfer sy'n sicrhau bod y nifer uchaf o ymgeiswyr yn cael eu cyrraedd, o amrywiaeth o ddemograffig, lle mae cynhwysiant yn ystyriaeth hanfodol.

Mae Panel Dethol ein Pwyllgor Safonau wedi llenwi swydd wag. Yr argymhelliad fydd i gynnwys hysbysebion papur newydd oherwydd demograffig hŷn yr ardal sy'n cael eu gwasanaethau gan y Cyngor, ac er mwyn osgoi unrhyw bosibilrwydd o wahanrwydd digidol.

- C14a. Cyn-weithwyr cyngor yn eistedd fel aelodau annibynnol o bwyllgorau Safonau: Ydych chi'n cytuno y dylid dileu'r gwaharddiad gydol oes ar gyn-weithwyr cyngor rhag bod yn aelodau annibynnol o bwyllgor safonau eu cyflogwr blaenorol?

Cytuno

- C14b. Os ydych chi, beth, yn eich barn chi, fyddai'n gyfnod gras addas rhwng cyflogaeth a phenodi i bwyllgor safonau, ac a ddylai hyn fod yr un fath ar gyfer holl weithwyr cynghorau, neu'n hirach ar gyfer y rheini a oedd gynt mewn Swyddi â chyfyngiadau statudol neu wleidyddol?

Barn y Pwyllgor Safonau ydi y dylai'r rhan fwyaf o gyn-weithwyr y Cyngor allu eistedd fel aelod annibynnol ar ôl 12 mis o ddiwedd eu cyflogaeth.

Fodd bynnag, yn unol gyda barn y Pwyllgor Safonau, dylai unigolyn a oedd mewn swydd wreidyddol gyfyngedig ddisgwyl 2 flynedd yn dilyn diwedd eu cyflogaeth cyn eistedd fel aelod annibynnol.

Mae diffyg consensws barn ymysg Arweinyddion y Grwpiau ar y mater hwn, gyda rhai'n cytuno gyda barn y Pwyllgor Safonau ac eraill yn credu dylai swyddogion a oedd mewn swydd wreidyddol gyfyngedig ddisgwyl lleiafswm o 3 mlynedd yn dilyn diwedd eu cyflogaeth cyn eistedd fel aelod annibynnol.

- C15. Cyn-gynghorwyr yn eistedd fel aelodau annibynnol o bwyllgorau safonau: Ydych chi'n cytuno y dylid dileu'r gwaharddiad gydol oes ar wasanaethu fel aelod annibynnol ar bwyllgor safonau'r cyngor y cafodd cynghorydd ei ethol iddo? Os ydych chi, beth fyddai'n gyfnod gras addas yn eich barn chi?

Cytuno ac Anghytuno

Sylwadau: Mae'r Pwyllgor Safonau o'r farn y dylai Cyn-gynghorydd allu eistedd fel aelod annibynnol 2 flynedd ar ôl gadael swydd etholedig o fewn y cyngor lle bu'n aelod.

Roedd gwahaniaeth barn ar y mater hwn ymysg Arweinyddion y Grwpiau gwreidyddol. Teimlai rhai fod gan gyn-Gynghorwyr sgiliau a fyddai'n fuddiol ac felly'n cytuno gyda barn y Pwyllgor Safonau; ond roedd eraill yn credu na ddylid dileu'r gwaharddiad gydol oes ar gyn-Gynghorwyr oherwydd consym am gymhellant.

O safbwynt ymatebion cwestiynnau 14 a 15 ynghylch ehangu'r carfanau all eistedd fel aelodau annibynnol ar y Pwyllgor Safonau, gwnaethpwyd y sylw hefyd y dylid gofalu fod amrywiaeth cefndiroedd a sgiliau ymysg aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau e.e. ni ddylai pob aelod annibynnol fod yn gyn-gynghorydd neu'n gyn-swyddog.

- C16. Pwyllgorau safonau galw tystion a sancsiynau: A ddylai pwyllgorau safonau gael y pŵer i alw tystion?

Na

Sylwadau: Nid ydym yn credu fod galw ar dyst anffodlon yn cynorthwyo achos; byddwn yn ceisio clywed gan dystion sy'n barod i gyfrannu at weithdrefnau, ac a fydd yn cynnig gwybodaeth ar eu liwt eu hunain. Byddai darparu pŵer o'r fath heb unrhyw fodd o orfodi yn dod â gwarth ar yr arfer i ddefnyddio pŵer.

- C17. Ydych chi'n cytuno y dylid newid neu ychwanegu at y sancsiynau y gall Pwyllgor safonau eu gosod?

Cytuno

Yn debyg i'r ddarpariaeth i ymestyn sancsiynau Panel Dyfarnu Cymru [a drafodwyd dan gwestiwn 9 uchod], byddwn yn croesawu hyblygrwydd ychwanegol i'r math o sancsiynau sydd ar gael i'r Pwyllgor Safonau.

A ninnau'n Bwyllgor Safonau rhagweithiol, rydym yn credu fod addysg yn hollbwysig. Mae hyn hefyd yn berthnasol i'r rheiny sydd wedi torri'r Cod Ymddygiad. Hoffem gael set o sancsiynau mwy cywain a fyddai'n cefnogi'r nod hon yn gyffredinol. Lle bynnag y bo'n rhesymol, ac er budd y cyhoedd, byddwn yn ceisio cefnogi ac annog arfer da yn hytrach na "chosbi".

Byddwn yn cefnogi Panel Dyfarnu Cymru i gael agwedd amrywiol a hyblyg at y sancsiynau sydd ar gael iddo, ac rydym yn credu y byddai opsiynau megis cyfyngu mynediad unigolyn at adnoddau'r awdurdod, cyfyngu mynediad aelod at eiddo'r awdurdod (yn eu capasiti etholedig) neu osod amodau sy'n golygu bydd gwaharddiad yn llai os bydd yr aelod yn ymddiheuro'n ysgrifenedig / yn derbyn hyfforddiant / cymryd rhan mewn cymodi, yn ddefnyddiol.

Rydym hefyd yn credu y byddai ataliad dros dro yn ddefnyddiol e.e. am fethu a datgan diddordeb personol mewn mater cynllunio, caniatáu'r aelod i barhau â'u dyletswyddau lleol er ei fod wedi'i wahardd rhag eistedd ar y Pwyllgor Cynllunio am dri mis ac ati. Yn yr amgylchiadau hynny, ni fyddai eu hetholaeth yn cael ei ddifreinio. Gellid dilyn dull cyffelyb tuag at rolau cyflogedig uwch, lle mae dyletswyddau aelod lleol yn parhau, ond mae aelod wedi'i wahardd rhag ymgymryd â rolau arweiniol a derbyn yr elfen ohono o fewn eu lwfans.

Y Gymraeg

Hoffem wybod eich barn am yr effaith a all y newidiadau uchod i'r Fframwaith a Chod Ymddygiad ei gael ar y Gymraeg, yn enwedig ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg yn gydradd â'r Saesneg.

C18. Pa effeithiau y byddai'n eu cael yn eich barn chi?

C19. Sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol a lliniaru'r effeithiau negyddol?

C20. Eglurwch hefyd sut rydych chi'n credu y gallai'r diwygiadau arfaethedig gael eu llunio neu eu haddasu er mwyn cael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg; a pheidio â chael effeithiau andwyol ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Nodwn bod adroddiad Penn yn dweud ei bod yn "hanfodol bod y Fframwaith yn adlewyrchu'r ddeddfwriaeth sylweddol sydd wedi'i gwneud ers ei sefydlu, yn benodol Deddf Cydraddoldeb 2010, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021". Nid oes cyfeiriad cyffelyb at gyfundrefn gyfreithiol Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, sy'n rhoi statws swyddogol i'r iaith ac sy'n gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i sicrhau:

- nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg; ac
- y dylai personau yng Nghymru allu byw eu bywydau'n Gymraeg os ydynt yn dymuno.

Dylid sicrhau bod unrhyw newidiadau yn cydymffurfio â safonau'r Gymraeg, yn ystyriol o bolisiau iaith Gymraeg awdurdodau lleol ac yn parchu rhyddid aelodau etholedig ac eraill i ddefnyddio'r iaith os ydynt yn dymuno.

C21. Oes gennych chi unrhyw sylwadau eraill yr hoffech eu gwneud ar y materion a godwyd yn yr ymgynghoriad hwn, gan gynnwys ar yr argymhellion hynny yn yr Adroddiad nad oes cwestiwn penodol wedi'i gynnig ynglŷn â hwy?

Oes

Sylwadau: Mae hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad yn hanfodol. Er bod Cod Ymddygiad y Cyngor hwn yn cynnwys yr argymhelliad y bydd aelodau'n cwblhau hyfforddiant ar y Cod cyn pen 6 mis o ddechrau swydd, nid oes gofyniad yn y Cod Model, ac nid oes gofyniad o'r fath ar gynghorwyr tref a chymuned. Rydym o'r farn y dylai'r Cod Model gynnwys y ddarpariaeth hon.

Mae hyfforddiant ar gyfer clercod cymunedol hefyd yn rhywbeth y dylid ei ystyried. Mae clercc gwybodus, sy'n deall y Cod Ymddygiad a rheolaugweithdrefnau, yn hanfodol mewn cyngor cymuned gweithgar. Mae swyddfa Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wedi adrodd yn gyson fod y rhan fwyaf o achosion a dderbynnir yn berthnasol i gynghorwyr tref a chymuned. Efallai y byddai hyfforddiant mandadol yn cynorthwyo yn yr ymdrech i leihau'r rhif hwnnw. Rydym wedi trefnu pedwar sesiwn hyfforddi Cod Ymddygiad ar gyfer cynghorwyr tref a chymuned, a'u clerciaid, ond mae'r nifer sydd wedi cymryd rhan wedi bod yn isel iawn. Efallai y byddai deunyddiau hyfforddi digidol a chenedlaethol, y gall cynghorwyr tref a chymuned eu defnyddio yn eu cyfarfodydd eu hunain/o bell, yn ddefnyddiol.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu cyhoeddi, ar y we neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddienw, ticiwch yma:

Diolch am roi o'ch amser i ymateb i'r ymgynghoriad. Bydd crynodeb o'r ymatebion yn cael ei gyhoeddi maes o law.